

REDACȚIA

Arad, Str. Aulșoh (Adam)

ABO MENTUL

Pentru Austro-Ungaria
de un an fl. 10; pe 1/2
an fl. 6; pe 1/4 de an
2.50 pe 1 lună fl.

Nr. de Duminică pe
an fl. 2.—

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Str. Aulșoh (Adam)

INSERȚIUNILE:

de 1 p. garmond: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.;
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare pagină
cațiuna.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
în avans în Arad.

Scrisori nefrancate nu
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

Anul III.

Număr de Duminică

Nr. 34

TRĂDĂTORII...

Sunt mai bine de trei ani, de când confrății dela Sibiu au alarmat lumea românească pe chestia trădării. Se afirmase cu multă insistență și cu un sgomot ne mai pomenit în presa noastră, că guvernul M. Sale Regelui Carol I, întemeietorul României de azi, s'a făcut culpabil de cea mai oribilă crimă: *tradare națională!* Ear' regele Carol, viteazul Capitan, monarhul înțelept și cumpenit, trei ani și jumătate a acoperit cu înalta sa autoritate pe vinovați, așa că, dacă nu venia în ajutor popa Voina și dl Coroianu, cari au publicat acte și scrisori discrete, cine știe câtă vreme înă România era să fie guvernată de trădători!

Acusarea culmina în următoarele: dl Sturdza n'a dat, n'a vrut să dea renta școalelor române dela Brașov, așa că pentru salvarea școalelor și pentru a sili pe guvernul român să-și facă datoria, dl Voina a intentat proces statului român.

Când sgomotul prea a devenit mare, dl Sturdza a venit cu acte diplomatice, arătând atât Camerei, cât și Senatului român, că pe nici un moment guvernul M. Sale Regelui nu și-a uitat datoria, nici i-a scăzut dragostea pentru frații de sub stăpânirea austro-ungară și că dacă nu s'a dat renta, este numai pentru că întâiu trebuie rezolvată chestia pe cale diplomatică. Primul consilier al M. Sale Regelui României indicase și calea pe care purcezând, chestia se poate rezolva.

Ce să înțeleagă însă înțelepții dela Sibiu, marii naționaliști, Coroianu și Daianu, actele diplomatice, lucrurile subțiri! Ei i-au dat zori înainte cu tradarea, spunând că este un miserabil trădător ministrul român, care renta dela Brașov vrea s'o dea cu știrea și aprobarea guvernului din Budapesta.

După venirea partidului conservator la putere, n'au mai scris însă nimic despre afacere, nici n'au anunțat că dl Voina, ajuns — se știe cu ce mijloace — efor al școalelor române din Brașov, și a retras procesul ce (pe cale incorectă de altfel!) intentase împotriva statului român.

Probabil că vor încurea-o și în fața știrea ce vine de la București, că guvernul conservator în afacerea școalelor de la Brașov a urmat tratările cu guvernul unghuresc în sensul indicat de dl D. Sturdza și că, dacă nu s'a trimis încă, e chestie numai de timp, ca renta să se trimită la Budapesta, ca guvernul ungar să o dea apoi la destinație.

Urmând logiceii daianiste, „autoritatea“ ar trebui să-i declare acum trădători și pe actualii membri ai guvernului României, în primul rând pe dl prim-ministru Cantacuzino și pe dl ministru de culte Take Ionescu.

Nu va face-o însă! Ba desigur se va feri să și discute chestia. Pentru-că ce s'ar alege atunci de efectul ultimei serie de articole ale „autorității“ și de ineptiile ce a publicat, zilele acestea chiar, din pana unui exaltat naționalist de dincolo, care și acum continuă a susține acuzarea cu *tradarea?!..*

Și bine va face. Pentru-că nimic nu a stricat cauzei noastre naționale mai mult, atât aici acasă, cât și în regatul României, decât nefericirea, că s'au găsit la noi politicieni, cari au crezut că este de nasul lor să se amestece în treburile interne ale fraților noștri de dincolo, apucându-se să combată, într'o mulțime de chestii, alătura cu partidele politice din România și uitând, că rolul presei noastre nu este să ia poziție contra vre-unui partid ori bărbat politic din regatul vecin, ci toate forțele noastre să le folosim în contra adversarilor naturali ai cauzei naționale române.

Cele petrecute în afacerea rentei dela Brașov sperăm, că dacă n'au vindecat pe imaculații dela Sibiu, apoi cel puțin vor contribui la edificarea deplină chiar și a puținilor seraci cu duhul, cari încă tot mai puteau să mistue gugumăniile cu tradarea.

Se va forma astfel un curent de gândire puternic și sănătos, în care ineptia cu acuzarea că dincolo pot fi bărbați de stat trădători, se va pierde și va dispăre, cum dispăre fatu-nerecul dinaintea soarelui cald și luminos.

Sistemul lui Bánffy — continuat sub Széll. Din Șişești primim știrea, că și în anul acesta, ca și în anii trecuți, **poporul credincios a fost oprit de a merge la sfânta biserică în ziua de Santa-Mărie.** Comunelor din împregiurime s'a oprit rigoros de a merge la Șişești, și acela, cari au venit din mari depărtări cu procesiune la serbarea hramului bisericesc, ajungând la hotăr, de asemenea au fost opriti de puterea jandarmărească a se apropia de biserică.

Este aceasta cu lege, cu drept și cu dreptate, d-le ministru Széll?

O nouă condamnare a dlui Dr. Ioan Rațiu. Marele ziar francez „L'indépendance Belge“, în numărul de la 11/23 August a. c., ocupându-se de chestiunea națională română și de halul în care a ajuns partidul național, scrie următoarele lucruri dureroase la adresa dlui Dr. Rațiu:

„Ar fi de dorit, ca Dr. Rațiu, vechiul președinte al comitetului național, și dl Coroianu, avocat în Cluj, să ia notă de observațiile zicrului „L'indépendance Belge“, să caute să

profite și să se convingă, că ar fi timpul să pună capăt la procedeele lor incorecte, care împiedică dezvoltarea chestiunii naționale române... E dureros a o spune, dar' trebuie totuși să o mărturisim, că acești doi vechi șefi au compromis în mod grav cauza română și nu încetează a-i aduce prejudicii... Dacă chestiunea română n'a putut să se desvolte tot înainte, e numai greșeala lor“.

CIANGĂII

Cei aduși acum 15 ani cu atâta alaiu și cheltuială din Bucovina și așezați în comitatul Torontalului, încă se pregătesc să părăsească patria cea nouă și a se reîntoarce earăși acasă. De când locuiesc acolo, în Torontal, adevă de 15 ani, stăpânirile i-au lasat să nu plătească nimic, nici anuități pentru răscumpărarea moșilor statului pe care stău țesăți, nici dări, nici alte aruncuri ori taxe, ci trăiesc lumea albă, scutiți de ori-ce povară, fie-cât de mică.

Și numai acum, după 15 ani de traiu fără grije, ministrul de agricultură cere ca ei să se lege cu contract, că de acum înainte vor începe a plăti anual taxe de răscumpărare a pământurilor primite. Dar Ciangăii desmerdați și deprinși cu traiul bun, boieresc, fără muncă, nu voesc să plătească nimic, nici legături, nici nelegături cu contract. Și deoare-ce ministrul nu vrea să le facă toate pe voie, ei se pregătesc acum să plece, de unde au venit. Inceputul vreau să-l facă Ciangăii din Săndor-egyháza, de lângă Panciova.

Cum au auzit despre asta, foile maghiare s'au și apucat a sbiera că se prăpădește nația și vor să înduplece guvernul, ca să le dăruiască Ciangăilor tot pământul.

Va să zică: doi copii sburdalnici și fără rost cum sunt Sécuii și Ciangăii sunt desmierdați și hrăniți din munca și sudoarea și din banii țării întregi, duc traiu domnesc, ear noi, ceștia-lalți, muncim din greu, plătim btruri, de nu mai putem, ear dacă ne mai rămâne puțin mălaiu pentru a ne țiri de pe-o zi pe alta, — și acela ni-l pismuesc!

PARTIDUL POPORAL ȘI SLOVACII Comitetul central al partidului popular catolic din Ungaria a convocat pe Duminică viitoare, 3 Septembrie n., 2 adunări populare, una printre Maghiari curați, în Szabad-Bărând; alta în Nové Zámky (ungurește Érsekújvár, nemțește Neuhäusel), locuit în parte covârșitoare de Slovaci.

Ceea ce este mai de scos la iveală privitor la aceasta este, că doi deputați din dietă vor ține vorbiri în limba slovacă, anume: Zmeskal și Kálmán Károly; ear' presidential adunării va fi contele Ferdinand Zichy.

Unele fol maghiare se năpustesc cu înverșonare asupra partidului popular din cauza vorbirilor slovace, bănuindu-și, că ține cu „trădătorii de patrie“.

DIN AUSTRIA.

Tulburările, de care am vorbit în numărul nostru popular din săptămâna trecută, că s'au urmat câteva zile de-a rindul în mai multe orașe nemțești din mează-noapte a Boemiei și din țerile austriace de sud, încetaseră cătră sfârșitul săptămânii și de atunci nu s'au mai repetit, afară de un singur oraș, Klagenfurt din Stiria.

Politia, gendarmii și miliția, nu-i vorba, au restabilit ordinea și liniștea, dar' ura între Nemți și Cehii din Boemia, precum și dintre Nemți și Slovenii în acele țeri sudice (Stiria, Carintia, Carniolia), cărora li-se zice și „țeri mostenite“, ține sufletele și inimile în febre necurmată. Deputații vedue însă în p... să s... de arme.

Deoare-ce ministrul-president contele Thun n'a reușit până acum în nici un chip a-i îmblânzi pe Nemți și a-i face să se înțeleagă cu Cehii, M. Sa monarhul a chemat săptămâna aceasta la sine, în scaldă dela Ischl, mai întâiu pe ministrul de externe contele Goluchowski, cu care s'a sfătuit în repetite rânduri. După el au fost poftiți doi bărbați politici de mare valoare: consilierul împărătesc Braun, același, în mâinile căruia Români predaseră în 1892 „Memorandumul“; și apoi baronul Chlumetzky, unul dintre cei mai isteți și iscusiți oameni din toată Austria. Om de vr'o 75 de ani, a fost multă vreme președinte al Reichsrath-ului și acum e membru de frunte și de cea mai mare vază al „casei seniorilor“ (casei magnaților) austriace.

Bar. Chlumetzky este căpetenia cea mai mult ascultată a partidului nemțesc moderat, dar' e mult stimat și de către celelalte partide nemțești din parlamentul austriac; ba stă în mare vază chiar și în ochii tuturor protivnicilor săi politici. Când dar' domnitorul cheamă la sine pe un astfel de om să se sfătuiască cu dînsul, este dovadă, că M. Sa vrea El însuși să păsească întru ajutorul contelui Thun, pentru a-i înlesni treaba de a împăca pe Cehi cu Nemții. Căci, dacă bar. Chlumetzky se va întrepune pe lângă deputații nemți, ei se vor domoli și se vor îmblânzi. Că ce o fi vorbit M. Sa cu acest bărbat politic, n'a străbătut până acum la suprafață, destul atâta, că se privește drept semn bun.

Indată a doua zi după această consfătuire, Mercuri dimineața, M. Sa a plecat dela scaldă Ischl, ducându-se la manevrele cele mari de toamnă.

ce se țin în nordul Boemiei, anume în giurul orașelului *Reichstadt* (cehește: *Zakupy*), unde se găsește un castel împărațesc frumos ca în basme, în care adese-ori s'au mai întâlnit împărații Austro-Ungariei cu aceia al Germaniei și al Rusiei.

Pe drum spre manevre, M. Sa s'a oprit câte-va minute la stațiunile unor orașe din Boemia, mai ales în capitala țării *Praga*, unde s'a coborât de pe tren, a eșit chiar afară din edificiul gării, pentru a se arăta nesfârșitei mulțimi de lume, ce aștepta însuflețită. La întimpinarea mai lungă în limba cehică a primarului din *Praga*, *Dr. Podipny*, M. Sa a răspuns mai întâi **cehește** și pe urmă **nemțește**.

După zece minute de oprire, trenul plecă mai departe spre *Reichstadt*. Așa se crede, că în urma acestei călătorii, ura și sbuciumul, în care se sbat cele două popoare din țeară, vor scăde; cel puțin ziarile din ambele părți exprimă fără deosebire de partid dorința de împăcare și liniște.

Dacă aceasta s'ar întâmpla, ar avea foarte mare înfrurire și asupra stărilor din Ungaria.

DIN FRANCIA.

Procesul cu căpitanul ovreu *Dreyfus* înaintea tribunalului militar din orașul *Rennes* tot ține încă, și abia pe la 10 Septembrie se da cu socoteală că va lua sfârșit. Fi-va oare găsit vinovat, ori nevinovat, nu se știe; *Guvernul* însă nu credea, că omul lor va eși din proces alb ca zăpada și nevinovat ca o fată mare neprihănită, ceea-ce o și trimbiță cu gura mare în foile lor, încât își vine scârbă să le cetești. Căci, nu-i vorba, au isbutit ei să incurce treaba în o mie de chipuri și moduri, mai ales însă cu milioanele adunate de pe la jidănimia din toată lumea, astfel că acum mai mulți martori fășionează pentru nevinovăția lui *Dreyfus*.

Dar generalii și ofițerii francezi aproape cu toții sunt tare convinși că, deși cu foarte mare istețime a lucrat Ovreurul și a știut să ascundă faptele așa încât n'a rămas aproape nici o urmă a trădării lui, totuși el a vândut la guverne străine niște documente, ce privesc armata franceză.

În ședința de Joi a pertractării procesului, a fășionat tocmăi căpitanul acela, care în anul 1894, când se ținu primul proces, adusese după osândă pe *Dreyfus* din temniță, la locul acela, unde a fost degradat. Și tocmăi atunci, încă în chilia temniței, *Dreyfus* plângând amar a mărturisit căpitanului acela oare-cum vina sa, căci a zis: „Sunt nevinovat. Peste trei ani toate se vor descoperi. Ministrul de rebel o știe aceasta. . . Da, el a știut, că am tradat Germaniei niște documente; dar ele n'aveau nici o însemnătate, și eu am făcut-o numai de aceea, ca să capăt altele mai însemnate în schimbul lor“. . .

Va zică, el însuși mărturisise atunci, în ziua degradării, că a făcut gheșeft.

Pentru a apăsa asupra tribunalului militar, ca să nu cuteze cumva să-l declare vinovat pe *Dreyfus*, ovreimea din Angliera și Statele-Unite ale Americii amenință, în ziarile de acolo, că vor strica expoziția franceză ce se va desfășura în Paris în anul

viitor; că vor scrie împotriva ei; și că numai puțină lume se va duce acolo.

Așa voese să se răsbune *Jidovii* asupra întregii țări, ba asupra întregii lumi din pricina unuia numai de-ai lor. Și tocmăi acesta este lucrul cel mai posomorit în toată treaba cu căpitanul *Dreyfus*, că ei își știu apăsă pe semenul lor, noi creștinii însă pe ai noștri nu-i știm. În această privință ar trebui să învățăm de la *Jidovi*.

RODUL.

Ministerul de agricultură a scos din tipar un lucru folositor pentru economii: anume o amănunțită lucrare-prospect despre rodul în anul 1899 mai în toate statele de ceva seamă ale lumii, întocmit după rapoartele oficiale ale consulatelor monarhiei în țările străine.

În Ungaria, după rezultatele apropiate de până acum a îmblătitului, eată cum stăm cu rodul din estan:

Grâu s'a făcut 37,357.986 măsuri metrice (anul trecut: 34,897.705, adică numai cu 2,460.281 mai mult de cât anul trecut).

Săcara va da 12.114.325 măsuri metrice, (anul trecut: 11,799.664, adică mai puțin cu 314.661 decât estan).

Orz a fost 12,594.416 măsuri metrice, (anul trecut: 12,483.021, adică numai cu 111.395 mai mult în anul curent).

Ovės s'a făcut 11.450.469 măsuri metrice (anul trecut 11,424.423, adică în anul curent numai cu 26.046 mai mult).

Luând toate împrejurările în seamă și prețuind și asemănând toate cifrele unele cu altele, reiese, că rodul din estan în Ungaria este mijlociu.

Dacă rodul de la noi îl adaogăm la cifrele culese despre rod din celelalte țări, aflăm că pământul din toată lumea va da cam următoarele date:

Grâu: 870 milioane hectolitre, pe când în anul trecut au fost 980 milioane.

Săcără: 450—455 mil. hectolitre, ear în anul trecut 500 mil. hectolitre.

Orz: cam 312 milioane hectolitre; în a. tr. 335—340 hct.

Ovės: 910 până la 915 milioane, față cu 940—960 din anul trecut.

Din asemănarea amănunțită a tuturor cifrelor cuprinse în prospectul ministeriului se pot scoate la iveală două lucruri de mare însemnătate, anume:

1. Că rodul din estan numai cam cu greu va ajunge pentru a îndestula cerințele; mai ales dacă luăm în seamă, că nici odată tot prisosul nu poate fi pus spre vânzare, doare-ce atât economii, cât și neguțătorii rețin, vreme mai puțin ori mai mult îndelungată, produsele lor.

De altmintelea, dacă tot prisosul ar pute să fie scos la piață, totuși s'ar arăta un scăzământ (deficit) însemnat, cel puțin în cât privește mai ales grâul și săcara, apoi orzul și în parte și ovėsul.

2. Reservele (prisosurile) nevândute din magazine nici decum nu sunt așa de mari, precum s'ar crede, după rodul din anul trecut în lumea întreagă.

Chiar și pe țărmurile Africii, de unde până acum în toți anii s'a făcut export, est-an va fi scăzământ din cauza vremei celei rele

Tot astfel și culesul cucuruzului, despre care se vestea din toate părțile că va fi mijlociu de bun, acum în urma secetei îndelungate se arată, că nu va fi îmbelșugat.

În sfârșit și în privința cartofilor, încep a se naște indoeli; tot așa în cât privește unele sămănțe, care înlocuesc grânele.

Luat în întregul seu, rodul din est-an, apare ca normal; ear' asemănat cu cel din anul trecut, va eși un deficit.

Având înaintea ochilor aceste cifre, economii noștri pot să-și facă acum ei înșiși socoteala, în ce măsură să-și vândă sau să-și păstreze pe mai târziu grânele rodului din estan. Cu toate acestea însă îi sfătuim din nou, să-și țină cât de mult și cât pot numai; căci prețurile scăzute, cum ele stau acum, sunt încă făcute tot în mod meșteșugit de către speculanții cei mari jidani, precum am deslușit lucrul în numerii noștri premergători.

Prețurile de sigur se vor urca, ba s'au și urcat, chiar aci pe piața noastră din Arad, în săptămâna aceasta, anume acela al grâului cu 5 până la 10 crucei la maza metrică; ear' al cucuruzului cu 20—25 crucei.

Așa-dar' încă odată: nu vindeți ușor rodul vostru; țineți grânele pe cât numai puteți; ear' cine e în lipsă de bani, să se împrumute până la toamnă de la băncile noastre românești, nici decum fusă de la cele străine, căci prin aceasta am sprigini numai pe dușmanii noștri proprii.

ULTIME ȘTIRI

SITUAȚIA.

Budapesta, 31 August.

Un deputat guvernamental a zis între altele cele următoare despre situație:

Guvernul austriac a făcut guvernului ungar în chip oficial promisiunea, că Delegațiunea austriacă va fi aleasă în mod constituțional, pe cale regulată. Guvernul ungar, prin urmare, nu se află deocamdată în pozițiune a întreprinde fie ori-cât de mic paș față cu eventualitatea, că Delegațiunile nu s'ar întruni.

Și ministrii comuni au urgentat pe lângă guvernul austriac întrunirea cât se poate mai curând a Delegațiunilor.

Ambele guverne sunt aproape sigure, că Delegațiunea austriacă va fi aleasă așa precum cere legea.

Cu mult mai importantă e însă chestiunea cotel care începe a deveni acută. Se pare, că contele Thun a făcut partidelor majorității austriace promisiune obligatorie, că cota ungară va fi ridicată deja pe anul viitor; și anume până la 31.8 %. Chiar dacă ar ajunge treaba, ca Monarhul să hotărască cotele, cifra aceasta nu va face greutăți.

Din Bucovina.

Cernăuți, 30 August.

Cel de pe urmă număr al „*Patriei*“ își începe astfel articolul de fond:

„Baronul Bourguignon, invitat telegrafic, a plecat la Viena în audiență la ministrul-prezident, reintorcându-se ieri după o scurtă absență la Cernăuți. Este

fără indoială, că această călătorie a baronului Bourguignon stă în strinsă legătură cu situația politică din țeară. La Viena a trebuit ministrul țării să dea seamă ministrului despre toate evenimentele mai recente, despre cari este informat ministrul și pe altă cale, afară de prezidiul țării Bucovine.

Deocamdată nu știm încă, ce eugetă ministrul asupra ciudatelor isprăvi ale baronului Bourguignon, dar' atâta ne pare cert, că contele Thun nu a căzut de acord până acum cu ministrul țării, căci în cas contrar nu are invitarea lui Bourguignon la Viena nici un rezon“.

Numărul precedent al „*Patriei*“, confiscat și el, este al 26-lea în seria confiscărilor. De astă-data a confiscat guvernul — zice ziarul — în contra dispozițiunii procuraturii, 3 pasaje din articolul prim și un articol secundar, privitor la consulul rusesc din Cernăuți.

Resbel în Africa.

Englezii, nesațioși în lăcomia lor după aur, caută pe toate căile și în toate chipurile să subjuge țărișoara mică *Transvaal*, zisă și *Republica Burilor* (sau boerilor) din sudul Africii, întemeiată de către coloniștii olandezi în secolii trecuți. Pământul ei este bogat în aur și în alte metale; în grâne și alte produse; precum și în cele animalice. Comerțul cu toate aceste daruri e foarte dezvoltat. Engliera dar' ar voi să pună mâna pe țărișoara Burilor; și fiindcă aceștia se apără neînfricați, neîndurații gheșeftari îi amenință acum cu războiu.

Eată ce spun depeșele despre pregătirile acestea:

Londra, 31 August. Toate ziarile scriu așa fel, par'că războiul ar trebui să izbucnească chiar mâine, zicând că la ministeriul de războiu nu se așteaptă decât ultimul cuvânt de poruncă, pentru a porni împotriva republicei din *Transvaal*.

Ziarul „*Morning Post*“ primește din capitala republicei Burilor, *Pretoria*, următoarea știre cu data dela 29 August:

„In cercurile oficiale dela Bursă războiul e privit ca de neînlărat în urma vorbirii ce a ținut-o ministrul englez al coloniilor, *Chamberlain*. Afară de locuitorii din orașul *Johannisburg*, toți Burii sunt bine înarmați.

De altă parte ziarul „*Standard*“, publică tot din *Pretoria* o depeșă, care spune, că se mai trage încă nădejde, că trebile nu vor agiunge până la resbel.

Pretoria, 31 August.

Tot poporul e gata a-și apăsa pe însuflețire și jertfire nemărginită drepturile sale, ce vreau să-i răpească Englezii. Generalul *Joubert* (se pronunță: *Jubehr*) a declarat într-o adunare publică, că-și va da toate silințele pentru-ca lucrurile să se împace; dar, dacă se va dovedi, că nu se poate ajunge, fiecare Bur își va vărșă și cea de pe urmă picătură sânge pentru independența patriei.

Berlin, 31 August.

Cercurile diplomatice de aci n'au perdut încă toată nădejdea întru delăturarea războiului între Angliera și *Transvaal-ul*.

"Asociațiunea" la Deva.

Duminecă și Luni trecută s'a ținut în orașul Deva adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”, la care a luat parte un număr mare de Români stăt din loc și împrejurime, cât și din ținuturi depărtate.

Adunarea s'a ținut în biserica spați-oasă română gr. ort. de acolo, sub președînția P. C. Sale d-lui Dr. Ilarion Pușcariu, vice-președinte al Asociațiunii, fiind venerabilul president, dl. Ioan M. Mo'dovan, îm-pedecet prin boala de-a lua parte și a con-duce însuși această adunare generală a „Asociațiunii”.

Dăm aci cuvântarea, prin care vice-presidentul, P. C. Sa dl. Dr. I. Pușcariu, a deschis adunarea generală :

„Onorată adunare generală!

Au trecut ani 25, de când adunarea generală a „Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român” a fost primită și adăpostită eară cu multă prevenire în acest opid istoric. Multe schimbări au ur-mat de atunci în societatea cea mare; multe și însemnate momente s'au petrecut în mie și în stul „Asociațiunii” noastre; multe fi-guri mărețe ale bărbaților vsleroși din stul poporului nostru, dintre cari cei mai bin-terau angajați și în serviciul „Asociațiunii” noastre, au dispărut dintre noi, lăsând novă ca moștenire prețioasă resurtele ostene lelor lor, și tinerimei române ca exemple de urmat fațele lor inspirate de curată și peinteresată iubire de neam. Schimbările, ca după legile firești s' au p'trec în timp, so-cietatea omenească în mod sieși măgu'itor ca drept sau fără drept s'a deprins a le denota cu cuvântul „progres”. Va fi lucrul istoriei a cerceta, în cât și noi Români din țara Ungariei peste tot și în toate am ținut pas în progresul cultural

În ceea-ce privește „Asociațiunea” no-astră, fără îndoială în timpul de 25 de ani, ea s'a dezvoltat în mod natural în toate direcțiunile, luând un avânt îmbucurător în interesul literaturii și culturii poporului român.

Un cuget, un simțământ este ceea-ce a condus și de astă dată la această frumoasă adunare tot ce este mai ales și mai distins în stul poporului român. Ați venit, domnilor, din apropiere și din depărtare, să par-ticipați la această festivitate înălțătoare de suflet, să contribuiți la mărețul scop al ridi-cării culturii poporului român și să lu-creați în interesul literaturii române. Deci

vă salut și din inimă vă zic: bine ați ve-nit!

Literatura și cultura ca opere ale pă-cii, ale iubirei și ale frățietății între oa-meni, sunt condițiuni de viață și formează baza de existență a unui popor, contribuind mai mult ca ori c' la dezvoltarea și pro-sperarea societății omenești peste tot. În li-teratura sa, adevă în limba sa trăește și viază fiecare popor. Limba este, ce împreg-nenază caracterul unui popor după originea lui și îl păstrează în mod durabil și nepe-ritor. În limba se ogîndează viața și mo-dul de cugetare al lui.

Cultura este un bin coman, la care aspi-rează cu o nobilă emulațiune toate po-poarele de viață; ea este ce înalță val-a-reca personală a individului, promovează bunăstarea materială și dă avânt și putere societății, națiunilor și statelor.

Acele popoare au viață mai trainică, cari au literatura mai veșă și cari se im-pun mai tare prin o cultură superioară. În acest înțeles se zice că „știința este pu-tere”.

Cercetând cum am stat noi Români în trecut cu acești factori de viață, cu în-tristare aflăm, că numai târziu am intrat în lupta nobilă pentru cultura și această în-târziere nu s'a întâmplat din vina noastră, cât mai mult din cauza împregurilor ne-favorabile, în cari am trăit. De sine ni-se obtrude întrebarea, cum noi, cari de-am întârziat atât de tare și n'am ținut pas încă dela început cu progresul cultural și al li-teraturii ca alte popoare din giurul nostru nu am perit din rîmblul lor, contopindu-ni în ele? Eată și răspunsul la această întrebare: Poporul român după firea lui este bun, pacific, inteligent și în-găduitor. Acesta însuși prețioase ale lui i le-a conservat religiozitatea lui, dezvoltată în mod armonie cu simțimentele na-ționale și patriotice, cari ca tesauri scumpe au rădăcini în inima poporului român. Până la „plinirea vremii”, când poporul român a putut recurge și la alți factori cul-turali, religiunea a conservat în el aceste virtuți nobile, cari fac cultura adevărată.

Bisericile noastre naționale i-au conservat poporului român tradițiunile, obiceiurile și moravurile lui strămoșești și prin ele ca-racterul național.

Astăzi, mulțumită lui Dumnezeu, po-porul român a ajuns în condițiuni culturale mai favorabile și mai ample. Intre factorii, cari sunt puși astăzi în serviciul direct al culturii naționale și sunt chemați a contri-bui la dezvoltarea și îmbogățirea literaturii române, este în prima linie „Asociați-unea” noastră pentru literatura română și

cultura poporului român, care înainte cu 39 de ani s'a înființat de bărbați vrednici ai neamului nostru, învăpăiați de dorul sacru a vedea pe conaționalii lor și pe întreg po-porul român în condițiuni de viață mai fericite.

Această Asociațiune, sub la cărei scut legal suntem astăzi întruniți aici la această adunare festivă în număr atât de conside-rabil, după împregiurările în cari s'a înfiin-țat și a existat, a dezvoltat o activitate laudabilă, împlinindu-și misiunea sa cultu-rală la un popor setos de cultură. Entusi-asmul și focul sacru, cu care și a luat în-ceputul i-a dat ei spirit de viață durabilă și căldura dragostei între frați, care să o scutească și să o țină pentru toate timpu-rile. A avut „Asociațiunea” noastră periode de timp, în care activitatea ei se părea a fi intrat în stagnațiune. Aceasta s'a întâm-plat într'un timp, când inteligența română era cuprinsă în vîrtegiul curențelor politice și atențiunea ei era absorbită de viața poli-tică. În timpul din urmă însă ne credem în drept a pute constata cu oare-care sa-tisfăcțiune, că interesul pentru prosperarea „Asociațiunii” a crescut foarte mult; de aceea s'a și arătat necesitatea a se deschide prin modificarea statutelor ei teren mai larg pentru activitate mai intensă. Statutele noi întrate în viață acum de trei ani prin organizarea despărțimintelor „Asociațiunii” face posibilă o activitate extinsă mai de-a dreptul în mijlocul poporului român. După statutele vechi activitatea „Asociațiunii” era restinsă și în privința teritorială; „Asociațiunea” se numia transilvană și era numai pentru Români din Transilvania.

Prin statutele cele noi s'au rupt ba-rierile de graniță și pârtețele despărțitor între Român și Român — ținându-se cont de individualitatea unitară a poporului ro-mân și de trebuințele lui culturale co-mune.

Pe baza statutelor noi toți fiii popo-rului român se întâlnesc la conlucrarea ar-monică și frățoasă în adunările generale ale „Asociațiunii”, cari au devenit adevă-rate sărbători culturale, unde Români din întreaga Ungaria, emancipați de vederile și interesele particulare și stăpâniți de un cu-get și simțire, se interesează de ce avem mai scump, de idealurile noastre naționale. Acestul avantaj al nouelor statute avem de a mulțumi, că „Asociațiunea” noastră a putut ține în anul trecut cu deosebit suc-ces adunarea sa generală în opidul Beiuș, ear' cu doi ani mai înainte la Lugoj.

În privința sborului, ce i-a luat „Aso-ciațiunea” noastră în anul din urmă mai lă-murit arată rapoartele noastre către adu-nările generale.

Pentru acum dar' implorând darul și binecuvântarea lui Dumnezeu peste aduna-rea noastră, ca să ne lumineze și inspire și de astă dată la o armonică conlucrare a tuturor celor de față spre ridicarea mă-rețului edificiu al culturii noastre naționale, pe lângă repețită salutare declar adunarea generală ordinară a „Asociațiunii” de de-m-chisă”.

Ședința I-ă s'a ținut Duminecă (27 Au-gust n.) dela orele 11 înainte de ameezi, în care s'au ales mai multe comisii pen-tru cenzurarea feluritelor rapoarte ale comi-tetului central; ear' după ameezi s'a dat banchetul, la care au luat parte vr'o 200 persoane.

A doua zi, Luni, s'a ținut ședința a doua, începând dela orele 10^{1/2} înainte de ameezi în același local, în fața unui public cu ceva mai puțin numeros ca în ședința întâia.

După deschiderea ședinței, secretarul al doilea, dl. Dr. Beu, ceti numele despăr-țimintelor, cari erau reprezentate la adu-nare prin delegații lor.

Au urmat apoi raporturile comisii-ilor, alese în ședința I-ă. Întâiu s'a cetit raportul interesant al comisiei însărcinate cu cenzurarea raportului general al comite-tului central. Raportorul comisiei dl. Andrei Bărcănuș, constată cu bucurie progresele „Asociațiunii”, apoi face mai multe obser-vări și propuneri foarte bine nimerite, cari toate au fost primite de adunare unanim și aproape fără nici o discuțiune. În chesti-unea subvențiunei, ce „Asociațiunea” pri-mia an de an de la societatea „Transilvania” din București pentru ajutorarea elevilor meseriași, precum și a ajutorului de 400 fl. anual, ce l'a oferit „Asociațiunii” guvernul unguresc în schimbul acelei subvențiuni, comitetul „Asociațiunii” a dat comisiei un raport special, care nu se publicase în raportul general. Desbătând acest raport, comisiunea a propus, ca adunarea să aproabe și să ia la cunoștință remonstrațiunile bine motivate, ce comitetul central a făcut la guvern într'u apărarea dreptului „Asocia-țiunii” de a primi amintita subvenție de la societatea „Transilvania”. Față cu pașul comitetului central însă, care a primit suma de 400 fl. anual dat de guvern în schimbul acelei subvențiuni, comisia a făcut o pro-punere de următorul cuprins: Adunarea geloasă de independența Asociațiunii, în-drumă comitetul, ca pe anul viitor să re-nunțe la ajutorul guvernului. — Propunerea aceasta a făcut cea mai bună impresiune asupra adunării și între unanime și insufle-țite aprobări și urări de „se trăească” a fost primită, fără nici o discuțiune. — Pentru editarea de scrieri bune pentru bibliotecile

FOIȚA „TRIBUNEI POPORULUI”.

CÂNTEC.

Am zis că n'oiu mai plâng,
O știți doară tot insul,
Ș'orice dureri mă frînge,
Eu babelor las piînsul.

Am zis, că nici suspine
Nu vreau din sin să'mi scape;
Dar', mamol căud lui vine, —
În sin nu'mi mai încape:

Țienitul de păharē
Pe peptu-mi greu apasă,
Vezându-mă afară,
Când alții beau în casă.

Mă'ntreb: oare păcatul
Al cui e? Cine-mi dăte
Suspini și vinovatul
L'affai: — e biata sete.

Aș ști eu cum s'alungă
Și setea și suspinul,
Dar' nu-i putere n' pungă
Și nu-i în cine vinul.

Azi lumea n'are milă...
Eu nu vreau datorie;
Că datoriază și silă,
De silă ru-mi e miel!

G. Bodnariu.

Tradate.

...fară am să spun la mama,
„Că aseară în portiță...
Ți ai perdut chiar și năframa,
„Sărutându-te cu Ghiță;
„Las, că vezi tu... ce-ți dă mamă!”

— Mamă! n' poarta din grădină...
Am văzut aseară pe... Nuță... —
— Ba nu, mamă!. Taci, tu Lină!
Eu pliviam în grădinuță:
„Nici n'am fost eri în grădină!”

— Iată-l... iată și cusătura;
Am găsit-o n' poartă eu,
Când ea... se jura... „de-a gură”
Cu Ghița lui Militeu;
„Las... că te-am văzut din șură!”

Dar' ce nu mai taci tu, Lină?
... Eu — am fost eu Ghiță n'
peartă...

Iar' pe tin' colo n' grădină
Te ținea... pe braț — ca moartă
„Pătrățul lui Cătălina!”
Lecusești, 1899.

I. Furdianu.

Poesii populare.

(Din cetatea Aradului.)

Frunză verde de bileagă,
Zis-ai, mândră, că-mi ești dragă;
Frunză verde, frunzuță,
Și-ai zis că-mi ești cu credință;
Dar' credința de la tine
O cunosc acum bine,
Că vrei să mă'nșeli pe mine.

Frunza verde s'a uscat
Și cu mine ai gătat,
Așa ca cu celalalt.
Poți spune cătră părinți,
Că ai avut doi bădiți,
Și poți spune la surori,
C' ai avut doi bădișori,
Și te-au urit amândoi.

Mândro, nu te supăra,
Că e vina toată-a ta,
Că ție-ți o trebuit
Doi draguți pentru iubit;

Dar' acuma ți mai bine, —
Din doi nu te țuca nime.

De-aș trăi cât aș trăi,
Doi ficori n'aș mai iubi,
Că din doi ficori plăcut
Am rămas fără de draguț.

Fruză verde bob de linte,
Să vă fie fete aminte:
Cât în lume să trăiți,
Doi odată nu iubiți;
Eu am gândit la luat,
Sau asta, sau celalalt —
Și amândoi m'au lăsat.

Compusă de: Onuț Iogiu,
suboficer.

Pagini din istoria României.

Luptele Românilor
de
G. COȘBUC.
1876—1878.

II.

Smulgerea Griviței.

III

Românii aveau să bată Plevna dinspre
Miazănoapte și Răsărit. Pe partea asta Os-
man avea un șir de redute și de șanțuri

poporale, comisia a propus și adunarea a primit a se vota în bugetul anului viitor un ajutor corăspunzător. Față cu hotărârea adunării din anul trecut, ca în legătură cu forurile noastre înalte bisericesti comitetul central să culegă datele despre școalele avizate la ajutor, este îndrumat comitetul a-și completa datele și a prezenta raport definitiv în adunarea din anul viitor; ear' față cu decisiunea comitetului central, de a se încorpora lăsămîntul fericitului Ioan Oltean la fondul general al „Asociațiunei”, adunarea a primit propunerea comisiunei, de a nu se încorpora acest lăsămînt la fondul general, ci a se administra ca fundațiune de sine stătătoare, care să poarte numele fundatorului, servind spre îndemn și altor bărbați cu inimă bună pentru cultura neamului.

Dispozițiunea comitetului central, ca 40% din interesele fundațiunei Oltean să se întrebuintze pentru instituirea a patru locuri gratuite în proiectatul internat de băieți din Sibiu se modifică în sensul, ca asupra întrebuintării acestor 40% să hotărască an de an adunarea generală. Pentru anul proxim însă să rămîmîn în favorul școlii civile de fețe a „Asociațiunei”.

Față cu ofertul făcut de comitetul central consistoriilor din Sibiu și Blaj, ca ca în locul celor 10% din venitul fundațiunei Olteanu, destinate a se împărți în părți egale școalelor gr.-or. și gr.-cat. din Cojocna să primească o excontentare finală de 5000 fl., adunarea a hotărît, ea această excontentare să nu se facă, ci să se respecte strict dispozițiunile testamantare ale fundatorului.

A urmat raportul comisiiei însărcinate cu censurarea raportului secretarului I., privitor la produciunea noastră literară. Referentul Dr. E. Dăianu a criticat aspru raportul, găsimdu-l prea exagerat în laude față cu activitatea comitetului pe terenul literar; de altă parte nedrept, tendențios și vătămător cu deosebire în partea, care privește ziaristica. În cele din urmă s'a iscat o aprinsă polemică între Dr. Dăianu și Dr. Diaconovich, care nu era lipsită nici de anumite părți humoristice. În numele comisiiei Dr. Dăianu a propus, ca adunarea să îndrume pe comitet a se ține strins de concludul adunării de la Beiuș și raportul privitor la mișcarea literară să se facă într'un mod mai obiectiv și într'o formă mai puțin jignitoare.

După lungi discuțiuni, ajungînd propunerea comisiiei la vot, a fost respinsă cu 28 voturi contra 20.

După aceasta dl Dr. Mihu a prezentat raportul comisiiei financiare constatînd

deplină ordine în purtarea socotelilor și un îmbucurător progres în înmulțirea averii.

Membrul Gregoriu Maior în numele comisiunei pentru censurarea raportului privitor la regulamentul bibliotecilor populare raportează, că comisia găsește proiectul corespunderă trebuințelor noastre și-l recomandă spre primire. Adunarea îl primește.

În fine s'au cetit prin dl Dr. Beu telegramele de felicitare, sosite la adresa adunării din diferite părți locuite de Români.

La încheiere președintele constată, că adunarea a fost la înălțime și mulțumeste membrilor, îndeosebi însă Românilor din Deva, pentru buna și ospitala primire.

Seara a urmat concertul.

Din Bănat.

Intimpinare.

Lugoș, la 26 August 1899.

Referitor la nota publicată sub titlul „Tendențe primejdioase” în numărul 146 al „Tribunei Poporului” — în cât acea notă privește „Reuniunea română de cântări și muzică din Lugoș” — binevoiți a publica din parte-mi următorul răspuns:

1.) În Lugoș e societate mixtă: română și neromână.

„Reuniunea română de cânt. și muzică” când — din considerațiuni curat sociale locale — a invitat la petrecere și neromâni, a ținut că-i cuviincios a ține cont de oaspeți punînd în programul de dans și — un „esărdăș”, cu atât mai virtos, că și neromânii, când invită Români, pun în programul de dans un joc românesc, de regulă „Ardeleana”.

2.) În Lugoș s'a decis prin reprezentanța comunală edificarea unui teatru orașenesc *esperes pentru toate trei naționalitățile*; totodată s'a decis, ca o parte a spuselor să se adune pe cale socială.

Trecînd corul maghiar din Hódmező-vásárhely p'aici, a fost invitat din partea reuniunei maghiare de cântări din Lugoș, ca cu trecerea să concerteze și în Lugoș, în favorul fondului teatral comun.

Reuniunea maghiară de cântări din Lugoș—parte din considerațiuni de colegialitate, parte din considerațiuni față de scopul concertului—a invitat și celelalte coruri din loc să participe la intimpinarea după cuviință a corului străin invitat ca oaspe.

După terminarea concertului dat numai de corul din Hódmező-vásárhely (care

a cântat și două pieze românești), la dorința expresă a oaspeților și a publicului imens corul român încă a cântat trei piese și anume: „Azi e ziua de serbare”, „Oțul geme, Tisa plînge...” și „Lugojana”. În absența d-lui dirigent Ioan Vidu, sub dirigența d-lui stud. jurist Tiberius Brediceanu, rugat din partea comitetului reuniunei.

Așa pricepem noi colegialitatea și omenia; cine o pricepe altcum, facă altcum; nouș însă să ne deie pace.*)

Cu respectul cuvenit:
Dr. St. Petrovicu,
pres. reu. rom. de c. și m. din Lugoș.

Fabricul-Timișoriu, în 17 August 1899.

Stimate d-le Redactor!

În numărul de Duminecă, 15 August al valoroasei foii „Tribuna Poporului” apărut o rugare către P. S. Sa Domnul episcop diecesan al Aradului, Iosif Goldiș, subscrișă de „Mai mulți învățători”.

În amintita rugare se plîng „Mai mulți învățători”, că domnul protopop tractual n'a publicat concurs la postul învățătoresc din Fabric, care post, după zisa d'or, din luna lui Maiu ar fi vacant.

Nu știu, au d-lor cunoștință chiară, sau voiesc să amțească lumea cu apă rece.

Causa stă astfel:
Învățătorul T. L., după un serviciu de 44 de ani nelnterupt, a recurs la pensiuie, ce a și urmat.

Înaltul ministeriu i a destinat pensiuie din fondul regnicolar, însă numai dela anul 1870 până acum.—Aducînd dreptatea cu sine, că, după un serviciu de 44 de ani, merită ca pensiuie întreg salariul, învățătorul T. L. nu și a dat demisiunea, ci a apelat, și cauza este încă în curgere și neterminată.

Prin urmare postul învățătoresc încă nu e vacant.

Judece onoratul public, în al cui interes nu s'a publicat concursul: în interesul domnului protopop, sau în interesul unui învățător, care în decurs de patru decenii și jumătate și-a jertfit puterile spirituale și fizice pe terenul educațiunei naționale-bisericesti.

Resolvarea așteptată a pensiunii învățătorului T. L. va fi spre mîngăiere și altor învățători pensionați, cari trăiesc în miserie, cu o pensiuie cu totul nefsemnată: de 80 și

*) Va să zică, Lugojenii, cari în toate chestiile naționale fac pe grozavi și intransigenți, de acum să fie lăsați în pace, pentru-că așa pricep ei „colegialitatea și omenia” față cu societățile culturale maghiare! Luăm notă.—Red. „Trib. Poporului”,

120 fl., nefindule considerați anii de serviciu dinainte de 1870.

Prin urmare, domnul protopop, ca inspector școlar, prin substituirea chiar a învățătorului T. L., nu desconsidere regulamentele și statutul, ba din contră le respectează, și n'ar puté altcum să facă.

Dar' până la resolvirea finală a acestei afaceri să fie cu răbdare acei domni învățători, pentru cari Fabricul e de mare importanță, și cari atacă în public pe tractulul, spre dauna învățătorilor bătărași.

La timpul său, așa cred, concursul va publica, și pot apoi competi cu toți la un post, unde, altcum, numai unul trebuie.

Un locuitor din Fabric.

Un protopop contra școlii confesionale.

Tornia, (com. Cenad) 28/8 1899.

În ziua „Adormirei-Născătoarei” D-zeu s'a ținut alegere de învățător în comuna Tornia, sub conducerea dlui protopop Moise Bocșan, fiind de față și dl Ioan Moldovan, învățător în Arad, care în decursul alegerii s'a purtat cu destulă bucură cuviință.

Au fost candidați 3 preparanți absolși după toată rîndueala, dintre cari Români, Luțai, alesul din Ianoșda, intrîind majoritatea voturilor s'a proclamat de ales, nefăcîndu se nici un abus.

După terminarea alegerii însă protopop se adresează unuia dintre competenți zicîndu-i: „Nu și-am spusă nu-ți faci de lucru cu tornienii, că nu vei puté feriți la școala confesională; de ce nu mergi la stat, unde te așteaptă brațele deschise, unde ai salariu mai mult totodată și solvește punctual?”

„Nici eu nu mi-aș face de lucru în poporul, dar' postul, pe care-l ocup, mi e deobligă la aceasta, deoarece ce nașia stricată, nestimătoare și nici nu merită să stă de vorbă cu ea”. La aceste cuvînt neprecugetate și dejositoare, care numai dintr'un cap bolnav pot să casă, îi răspunse unul dintre binevoitorii „neamurilor”, cu toată resoluțiunea: „că astfel de construcții poștește dă-ți familiei D-tale, însă unuia dintre cei mai vrednici tineri din ai noștri, care întrucește toate calitățile recerute unui învățător; au doară voiți ca respectivul, ca ficator de preot să a

de adăpost. Ele începeau din malul drept al rîului Vid, dela satul Opanez, treceau pe la satul Bucova și se isprăviau la Grivița.

La mijlocul șirului de întăriri, la Bucova, era tabăra întărită a lui Osman. Aici sta el cu mulțimea oastei și cărmuia luptele de prin toate redutele. De la Bucova se întindeau șanțuri năpraznice spre stînga și la capătul lor erau două redute la Opanez. Tot așa la dreapta se întindeau șanțuri până de-asupra satului Grivița și se isprăviau la două redute.

De la Grivița înainte, pe cealaltă parte a Plevnei, se întindea alt șir de redute pe la câte-va sate până în malul Vidului. Acest șir de întăriri aveau să-l bată Rușii.

Trei dintre oștirile de pedestrimă ale noastre s'au îngrămădit la cele două redute de-asupra satului Grivița. Aceste redute închideau șoseaua ce duce din Plevna spre Rusciuc și erau cele mai tari și mai cu măiestrie așezate dintre toate câte le avea Osman pe lângă Plevna.

Oștirea din Moldova de-jos s'a așezat prin văile Bucovei, ca să bată reduta Plevnița, pe care o numesc cărțile reduta Nr. 2; oștirea din Moldova-de-sus s'a rînduit prin

văile părăului Grivița, ca să bată reduta numără nr. 1. Iar oștirea din Muntenia-mare a stat mai îndărăt, ca oaste de sprigin.

Redutele erau la depărtare de 600 metri una de alta. Ele se numiau împreună Abdul Kerim-tabia, ear la un loc cu toate întăriturile, care apărau Plevna despre Mează-noapte, se numiau frontul de la Ianik-Bair. Între ele și împregiurul lor erau sămănături de pîmb. Spre partea despre Plevna se întindea la spatele lor o vale largă, cu coastele line, ear împregiurul lor colnice tăiate de vâlcele.

Redutele erau cam de vr'o cinci-zeci de metri pătrați, avînd parapete înalte, șanțuri adânci împregiur și alt rînd de șanțuri înaintea lor și gropi pentru vînători. Iar între ele erau legate cu șanțuri de adăpost. În reduta Nr 1*) erau trei batalioane turcești cu 5 tunuri, iar în cealaltă 5 batalioane cu 11 tunuri. În apropierea lor, mai spre Apus era un lagăr turcesc numit Baștabia, de unde le puteau sări Turcii într'ajutor în câte-va minute.

Plevnița era pe creasta unei ripi. Valea de sub ea era largă ca de cinci asvirături

*) Noi le-am botezat cu Nr. 1 și Nr. 2. Numele lor turcesc era Kanli-tabia — cea cucerită de noi — și Hafez-bei, cealaltă.

de peatră. Fîcării noștri o numără „Valea Sîngelu”, căci în ea au perit cei mai mulți Români. Coasta din față era repede și fără nici o adăpostire; pe rîpa de sub redută era mai la o parte un tufiș de alun. Între Plevnița și cealaltă redută pe coama unui deal, era loc oblu, parte sămănat cu porumb, parte loc de pășune.

Grivița era pe muchia dealului de către șosea.

Pe vremea când au isbit Rușii de două ori Plevna, prin Iulie, Osman avea pe partea asta numai o redută, Grivița. În grabă el își ridicase numai trei redute, ca să-și apere cele trei șosele, care intră în Plevna: reduta Griviței de-asupra șoselei Grivița-Rusciuc, reduta de pe Dealul-verde ca să-și apere șoseaua ce duce spre munți și spre Tarigrad, și o redută la Opanez de-asupra podului de peste Vid, ca să apere șoseaua care duce la Vidin.

Rușii au nisuit atunci să intre în Plevna pe șoseaua Griviței. Toată perzarea lor a fost la reduta aceasta. De aceea prînseră groază de ea.

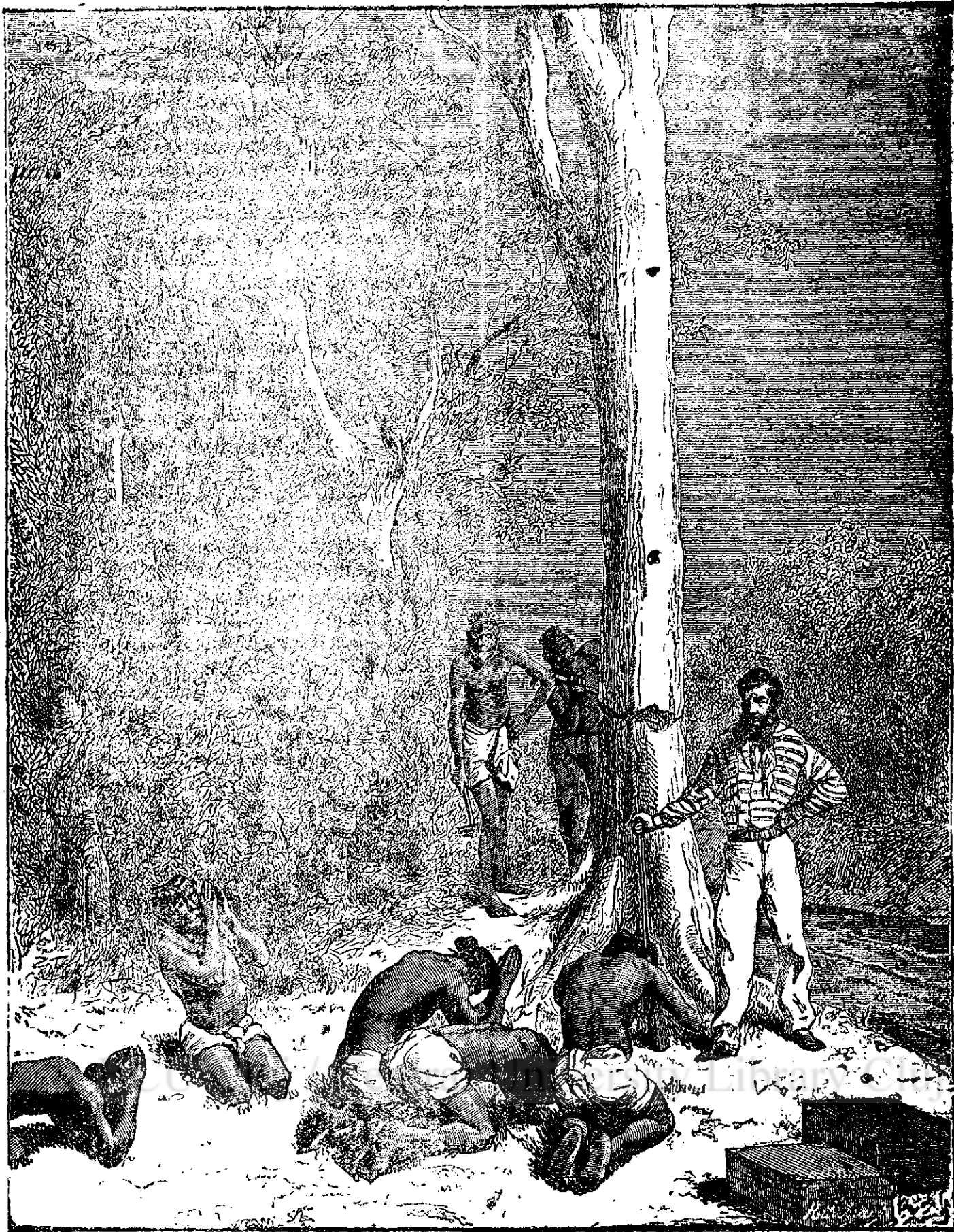
Dela înfrîngerea Rușilor până la sosirea oștirilor noastre — vreme de cinci săptămînii — Osman și a tot ridicat redute. Iar acolo, unde a fost isbit de Ruși, la

Grivița, a băgat de seamă mai cu temeră ce întăriri trebuie să facă și pe unde, ca să fie cu veghere deplină. Și a început să ridice Plevnița ca sprigin Griviței, și a chibzuit așezarea într'un loc nestrăbătut și cu atăta mesteșug a făcut o, încât a amîng și pe Ruși și pe Români cu ființa ei, că ori-cum te învîrtiai prin împregiurimi, nu vedeai două redute, ci numai una. Ori deslururile acoperiau o redută dintr'o parte, și o vezeai decât pe cealaltă; ori, dar te uitai din spre sat, s'acoperia una pe alta, cum acopere o mînz pe cealaltă când e pești palmsle ca să te închini.

Se știa însă bine, că sunt două. Și vedea după părății lor; și Plevniței erau mai înalți, iar părăntulse cunoștea că e proaspăt, de curîndșapat.

Dar ce depărtare e între ele, cum stă așezate pe creasta dealului, nu se putea ști. Din pricina asta, oficerii încoditori ai locurilor nici n'au bănuit, că sub Plevnița e o vale — „a Sîngelu” — și neștiind despre ea a fost singura vină că am perdut lupta la Plevnița și am lăsat perind peste o mîne de fîcări prin văile Bucovei.

Rușii șocotiau aceste redute dacă nu ca zăvor al Plevnei, cel puțin ca adăpostul cel mai primejdios al lui Osman. Și

HOTI DE CODRU IN AMERICA.

Cu cât se răspândește lumina și traiul regulat în părțile și țerile locuite de neamuri păgâne, cu fața obrazului neagră ori roșietică, cu atât mai mult neamurile acestea se împușează, nevoind sau neputând să cuprindă învățăturile luminei și a se potrivești cu viața, ce izvorește dintr'însa.

Fugind de lumină, cei-ce se țin de aceste neamuri, se retrag de obicei în codri, unde duc viața păgână și trăesc numai ca hoți, rugându-se către zeii lor păgâni. Proprietarii și autoritățile, pentru a-i descoperi mai bine, de obicei țin în slujba lor câțiva semei d'ai neamurilor sălbatice, cari le arată locurile, unde hoții se ascund.

Chipul de față ne înfățișează tocmai clipita, când un proprietar de păduri dă preste o ceată de acești oameni și ei, spăriați, de bună voie se predau.

că erau străbătuți de credința asta, fie că intrase numai spaima în ei după grozavele înfrângeri ale lor la Grivița, ei au încredințat aceste redute Românilor. Ori-care ar fi fost temeiul acestei încredințări, faptul e mărturisit de toți străinii, că Românii au fost rinduiți cu oastea în locul cel mai primejdios.

IV.

Oștirea noastră și Domnitorul Carol au sosit la Plevna Mercuri, tocmai cu o săptămână înainte de sărbătoarea Tăcerii Capului Sf. Ioan.

Îndată-ce au sosit toate oștirile pe lângă Plevna, au început să se miște, ca o mare bătăie de vânt, apropiându-se de giragul redutelor turcești. Până acum și oștirile rusești, și cele românești câte trecură mai înainte peste Dunăre, stăteau tăbărite pe la satele de prin regiunea Plevnei cu mult mai departe decât bătaia tunului de prin redute.

Acum s'apropiază toate până în bătaia tunului.

Pedestrimea de pretutindeni a înaintat spre redute, ca să facă drum tunurilor. Așa era rinduit chipul luptei: pe dealurile din

fața redutelor să stea tunurile noastre și să bată trei zile de-arindul adăpostirile turcești, apoi a patra zi să dea năvală pedestrima, care sta ascunsă pe după dealuri, îndărătul tunurilor, și să intre prin redutele sparte și năruite de tunurile noastre. Ear și mai îndărăt să stea călăreții care să ia la goană pe Turci, dacă s'ar fi întemplat să scape Turcii din mâinile pedestrimii și ar fi voit s'apuce la larg.

Mercuri spre Joi, toată noaptea a fost o mișcare ca de stafii în tabăra noastră și a Rușilor. Peste toate dealurile vedeai scoborind prin întunerec telegile cu tunuri, urcând pe alte dealuri și căutându-și locurile de așezare. Aceste locuri au fost căutate de cu ziua, de iscoditori îndrăzneți care s'au vîrit până în bătaia pușcii străjerilor turci.

Era întunerec de tot, nu era nici lună și cerul acoperit cu nori, așa că bieții tunari se luptau cu întunerecul și cu drumul nespuse de greu peste dealuri. Nu vorbeau nimeni nimic; cailor li se învăliră copitele cu cărpe ca să nu facă șgomot. N'avea nime voie s'aprindă măcar un chibrit, ori se dea vre un semn din gură, fluierând ori tușind.

Multe tunuri au umblat rătăcind cât a fost noaptea, negăsindu-și locul.

Pe partea Rușilor, cu tot întunerecul adânc străjerii simțiră pe Ruși după scârțitul roților și după șoptitul flăcăilor, și începură să tragă focuri spre partea de unde s'auzia șgomotul. Rușii au stat pe loc, nu s'au mai mișcat nici om, nici cal și în urmă Turcii au conținut focul, crezând, poate, că li-s'a părut numai.

Ar fi fost primejdie mare, dacă ar fi simțit Turcii. Răscolită de străjeri, ar fi sărit pedestrima lor și ar fi isbit prin întunerec pe tunari. Ar fi alergat, ce e drept pedestrima noastră să se încaiere cu Turcii, dar n'ar fi putut să ție pept ei din pricina necunosținții locurilor.

După-ce ajungeau la locul hotărît, tunarii și săpătorii începeau să-și sare șanțuri de adăpost pentru ei și pentru cai. Săpau în liniște deservită. O singură isbitură cu sapa într'o peatră, ori aruncarea prea cu șgomot a pământului săpat, ar fi fost de-ajuns, ca să deștepte băgarea de seamă a străjerilor turci, cari erau risipiți pretutindeni pe dealuri, în gropi anume făcute.

În revărsatul zorilor, a doua zi Joi străjerii turci au dat cu ochii de adăpostirile

noastre și a dat alarmă. Tunurile noastre erau așezate la loc și începură să bată. Atunci se îndreptară tunurile turcești spre adăpostirile Românilor, ca să i alunge din ele. Dar tunarii au săpat ziua întreagă și și-au isprăvit pe deplin adăpostirile, sub focul plumbilor și al obuzurilor lui Osman. Au perit mulți flăcăi de ai noștri, că mulți săpau încă pe de-asupra pământului.

Tot așa s'a petrecut lucrul și pe partea Rușilor.

Vineri dimineața, patru-sute de tunuri creștine erau pe deplin și temeinic așezate pe dealuri și începură să bată toate deodată asupra Plevnei. Și au bătut toată ziua, și Vineri toată noaptea, luând în bătaie câte o anumită redută. Si era rinduit așa, să bată și Sâmbătă toată ziua și Duminică, iar Luni să s'asvirlă pedestrima cu năvală. Dar nu s'a asvirlit Luni, după cum a fost hotărît dintru'ntăiu. Marți era ziua Sfântului Alexandru, și pe împăratul Rușilor Alexandru îl chema, și de-aceia s'a amânat cu năvala pe ziua aceasta, ca să-i dea împăratului Plevna ca dar de ziua numelui său, cum ziceau Rușii.

Pedestrimea, afară de oștirile de sprijin cari rămaseră mai îndărăt, se ținea tot la spatele tunurilor. Într'aceste patru zile, cât a ținut bătaia din tunuri, ea s'a tot

blameze și să fie considerat din partea publicului român ca trădător și lăpădat de neamul românesc?*

Eacă așa reflectă dl protopop Bocșan: „Nu știu, că și eu l'am pus pe feciorul meu (adeacă pe Severul taichil) controlor la sedria orfanală din Arad, unde trăește ca un boier și este văzut și stimat de toți, se înțelege, de cei de o pănură cu el“.

In urma acestor cuvinte nesocotite și nerumegate din partea inspectorului școlar, unul dintre candidații a și făcut jurământ, că nu va mai păși în biserică. Puteți cugeta, iubitorilor cetitori, intru cât a influențat vorbele deșerte ale dlui inspector-școlar asupra respectivului tiner, când el se hotărâa să părăsească școala confesională și a trece la stat.

Din această purtare a dlui inspector-școlar se poate vedea, ce fel de om e și ce scop urmărește.

Ne vom întreba însă: cu astfel de îndemnări se cuvine ca să povățuească un superior nespriginită noastră învățătorime, de la care atrăna buna creștere a copiilor, întărirea bisericii și a neamului? Astfel de îndemnări să deie el vrednicului popor din Turnia, credincios bisericii sale stră-bune, care nu s'a lăsat năimit și îmbetătat de promisiunile făcute din partea secretariatului ministerial, care a venit de la Pesta de-a dreapta cu scopul să ne ia școala confesională, să ne sdruncine temelii maicei noastre biserici, — ci neclinit, cu bărbăție și tărie sufletească, cu frunte senină și cu inima deschisă i'a declarat hotărât, că pe lângă toate greutatețile ce întâmpină, va susține și pentru mai departe școala confesională.

Atrag atențiunea Veneratului Consistor asupra acestui protopop rătăcit, care în loc de a fi poporului stâlپ al credinței, îndreptar al adevărului, prototip al unei vieți adevărate bisericești și bărbat cu înțelepciune și virtute, lucră numai la depărtarea și înstrăinarea poporului de biserică, pentru care a luptat românul în toată viața sa, a suferit jugul iobăgiei seculare, s'a lăsat legat de glie, decât să și părăsească legea strămoșească.

Mântuitorul Christos a rostit cuvintele: „Eată eu vă trimit pe voi, ca oile în mijlocul lupilor“. Domnul protopop și inspector-școlar Moise Bocșan, se consideră pe sine de oile, ear' pe popor de lup, pe când, cu adevărat, lupul e dînsul, care venind în mijlocul oilor, în popor, căuta să le zugrume.

Onu Nanașul.

adunat, rînduindu-se în fața redutelor pe cari aveau să le isbească. Ea și săpase șanțuri și sta adăpostită.

Iar călăreții parte rămaseră la spatele pedestrimii, parte trecură peste rîu, de cealaltă parte a Plevnei, ca să închidă drumul cel mare spre Vidin și spre Sofia. Pe partea asta nu era pedestrimă creștină de loc. Rușii erau așa de încrezuți că Osman va fi biruit în ziua năvalei, încât se gândiau la goană de călăreți. Domnului Carol, când și-a rostit temerea că nu vor putea birui pe Osman, i-au strigat Rușii: Poruncește, Măria Ta, poruncește numai, și Plevna va cădea!

De-aceia s'au trimes călăreții pe partea aceea, în credința că Osman strimțorat de dincoace de toate oștirile creștine, va fugi la largul peste rîu, pe unde nu era pedestrimă creștină și nici tunuri, și va încăpe pe mîna călăreților.

Opt regimente trecuseră rîul, patru de-ale noastre și patru de-ale Rușilor. Ale noastre erau două de călărași din Moldova-de-jos și cele două de roșiori. Ei aveau și două baterii călărețe.

România la expoziția dela 1900.

Ziarul „Figaro“ dela 8/20 August a. c. scrie:

Participarea tinerului regat român la sêrbătorile dela 1900 e o adevărată bucurie și o mândrie pentru Români.

Dela 1867, România n'a mai lăsat oficial parte la nici una din marile expozițiuni.

La 1878, abia ieșia din răsboiul, în care își cucerise independența, și lupta pacifică a muncii o lăsa pentru moment indiferentă: avea preocupări mai pasionante.

La 1889, România n'a participat de cât oficial. Ne aducem vag aminte de o secție românească în Câmpul lui Martie, organizată de un comitet presidat de principele George Bibescu, și de o oare-care cărmă românească, loc de întâlnire al publicului parisiian elegant — unde egomotiul unei muzice nebune însoția niște mîncări pline de surprinderi.

Astăzi, Românii au ambițiuni mai serioase. Ei au de gând să ne arate, că de 20 de ani s'au făcut la ei lucruri mari; că au o țeară bogată, plină de aspirații noi și de resurse. Parlamentul, ca să ne dovedească aceasta, a pus la dispozițiunea ministrilor Regelui Carol I un credit de 2 milioane.

O parte din acest credit va fi consacrat clădirii palatului și pavilionului, de care am vorbit deja și a căror lesnărie începe a se ridica, de fiecare parte a podului Alma, pe linia palatelor străine cari vor împodobi fluviul.

Grija de a executa aceste două clădiri a fost încredințată unuia din cei mai însemnați arhitecți ai noștri (l'un des nos plus notoirs architectes), dl Formigé, care a avut spiritul de a inventa cât se poate mai puțin. El a căutat pur și simplu să evoce, în aceste construcțiuni, caracterul artei române.

Asfel, hala centrală a palatului va fi o exactă reconstituire a pronaosului de la mănăstirea Horez, iar în virful galeriilor laterale ale edificiului vom vedea rotunjindu-se clopoteii catedralei dela Curtea-de-Arges. Intrarea principală a palatului va fi asemenea porticului aceleiași mănăstiri dela Horez; ferestrele vor fi ca acelea, pe cari străinul le admiră la biserica Stavropoleos. Biserica Trei-Ierarhi din Iași a dat dlui Formigé subiectul frizei sumptuoase, care va împodobi monumentul său. Restul va fi tot așa. Arhitectul a ținut, ca impresia originală să fie vizibilă în cele mai mici amănunte ale clădirii, ca această clădire să fie peste tot o sintesă și un simbol al artei naționale.

Aceeași preocupare l'a condus și în construcția pavilionului, în care Românii au hotărât să instaleze expozițiunea lor minieră. Acest pavilion va reprezenta, intru cât privește forma, amenajamentul general și culoarea, vechile case de țară ale României, cu pridvoarele lor; stâlpii vor fi copiați după ai chiliilor dela biserica Antim, iar frizele luate după acelea ale bisericilor dela Hărlău și Sf. Nicolae din Iași.

Guvernul român însă, nu s'a preocupat numai cum să încadreze în chipul cel mai pitoresc bogățiile ce ne va pune sub ochi; el a ținut, ca aceste bogății să facă obiectul unei alegeri judicioase, obiectul unei selecțiuni din cele mai severe.

Pentru aceasta, n'avea decât greutatea alegerii: comisariatul său general are astăzi în mîni cinci mii trei sute de cereri de admitere; ele interesează toate ramurile industriei și artei române...

PARTEA ECONOMICA

Sădirea și folosul pomilor.

Trecînd satele românești, atât celea dela câmpie, cât și celea dela deal, vom face tristă experiența, că pomii roditori — cari sunt atât de folositori cu deosebire sătenilor — excepciune făcînd câteva sate dela promontoriu și de pe lângă Murș, lipsesc cu desêvirșire. Săteanul e lipsit de o hrană atât de folositoare. — Pe ici-colo se află așa numiții: pruni roșii și bumbulei (botșei), apoi puțină vișină și meri vîratici. Adevăratele poame gustoase, precum sunt merele și perele tomatice de diferite soiuri, apoi persele și prunele tomatice sunt rari așa, că lăsînd la o parte satele dela promontor, — în celelalte abia se mai ved.

In toate satele, țeranii noștri au grădini destul de mari. Oare n'ar fi bine, ca acelea să fie pline cu pomi roditori, cari aduc sătenilor o hrană bună și — un venit destul de mare, în loc să fie pline cu rugi și cu buruieni.

Țeranii noștri, mai ales cari se ocupă numai cu lucrarea pămîntului, au destul timp să se ocupe și cu pomăritul. Cât de frumos ar fi, dacă toate grădinile ar fi pline cu tot soiul de pomi roditori, cari începînd din Iunie până toamna, ba chiar și iarna ar aduce o hrană abundantă și un venit de tot mare! Câți bani ar intra în punga sătenilor noștri? Ce ar fi, dacă am lua exemplul dela popoarele culte din apusul Europei, cari și în țarinii au plantațiuni de pomi roditori, pe pășune, pe căile ce duc printre holde și pe alte locuri? Ce venit ar avea comunele, încît n'ar fi silite să arunce atâtea spese asupra locuitorilor cari abia înoată în dările celea mari! Pe acolo comunele încassează zeci de mii de florini (pomii de pe drumurile comunale și pășuni sunt ai întregii comune, ear' cei de pe căile dintre holde sunt ai oamenilor, cari au holdă), ear' noi le ducem dorul. Ei au atâtea poame, încât store vin din ele, ear' noi de multe ori nici nu le gustăm.

Cată deosebire!

El timpul ca să ne trezim; să priceapă odată sătenii noștri, că trebuie să păsească în rînd cu alți oameni, dar aceasta se va putea face numai dacă cele ce ni-se spun să le și împlinim.

Să nu rămînem pe lângă vorbe, ci să arêtam fapte.

Exemple să arate preoții și învățătorii, căci ei sunt cei mai de aproape ai poporului puși anume, ca să conducă și să lumineze poporul nu numai în biserică și în școală ci și în viața de toate zilele, învățându-i și arêtându-le cum trebuie să lucre, iar poporul să-i asculte și să le urmeze povețele, pentru-că învățătorii și preoții doresc mai din inimă bună-starea săteanului, căci dela acesta atêr-nă și existența lor.

Dar încă odată zic, vorbele fără fapte n'ajung nimic.

Exemplu viu este comuna noastră Măderat, unde înainte cu 12—15 ani, nu vedeai decît holde necultivate și grădini pline cu buruieni. De legume, poame ori de bucate — nime nu-și bătea capul, căci acestea veniau de-a gata — pe bani câștigați din vită. In toată Sâmbăta vedeai pe Măderatan aducînd din piața Pâncotei: bucate și legume. Bani câștigați cu greu, fi vêrsau foarte ușor în punga străinului.

Înzădar se opintiau preoții și învățătorii să le spună că nu e bine așa, căci erau luați în bătaie de joc, — fiindcă în imbuirea lor sătenii gândiau că rêu nu o să le fie nici odată.

Noi ni-am căutat de treaba noastră, cultivându-ne grădinile și pămînturile, mănîți în sufletul nostru că nu putem sădi nimica în inima lor.

Dar' soartea, ori norocul, sau mai bine zis D-zeu a voit, ca lucrările noastre să aibă succes, căci unii dintre săteni urmau lucrarea bună, pămînturile au început și ei a le lucra cum se cade, grădinile a-și le umplu cu pomi roditori de tot felul.

Venind nimicirea viilor, care a fost pentru sătenii noștri pierdere de viață, căci perdeau sute de mii de florini venit la an, această i-a aflat gata de rezistență, căci acum pămîntul le producea bine și din pomi încă aveau venit...

Atunci și-au adus aminte de învățăturile preoților și învățătorilor și se căiau, că de ce n'au făcut mai de mult așa.

Frica de lipsă, și dorința de-a avea i-a adus acolo, de azi lucră și villesădindu-le de nou — au și legumi și pomi destul, precum și bucate destule, așa că azi nu mai cumpără nime nici legume, nici poame, ba din contră, ei vînd de toate.

Primăvara nu se ajung surcele de pomi nobili; — atâția săteni au lipsă, ca să altuiască. Răritate acel măderatan, care să n'aibă tot soiul de pomi atât în grădină, cât și la vie, cari apoi le aduc venit frumos.

Îi auzi vorbind cu fală, că cutare și cutare are soiul de mere și de pere, de caise ori persice, de care se află în grădina școlii ori într'a preotului.

Iată dar, că e adevărată zicala bêtănă: „Mai mult cu fapta, decît cu vorba“.

Măderat, August 1899

Petru Vancu,
învățator.

Oi de rassa Frieslandeză.

Din Tălmăcel (lângă Sibiu) ni-se scrie: Harnica „Reuniune română de agricultură din comitatul Sibiu“ întru ajungerea scopurilor ei rezervate, nu se mîrginește singur pe lângă a da povețe cu graiu viu despre îmbunătățirile de introdus în economie, ci împarte în mod gratuit an de an diferite sēmênțe de nutrețuri, pădureți, altoi, ear' în timpul din urmă, spre a contribui la prășila de vite de soiul, împarte vițele de rassa curată Pinzgau. — În anul de față, aflînd despre oile de rassa Frieslandeză, ce sunt mai mari ca soiurile ce le avem noi, față aproape an de an, câte 2 miei, dau lapte și lână aproape îndoit ca ale noastre — a procurat 2 oi și 1 berbeco de acest soiul și le-a dăruit membrilor cu locuința în comuna noastră, dlui Toma Têrșă, proprietar și Nicolae Săcărea, inv., la ambi câte-omioară, ear' dlui G. Comșa, notar comunal i-a dat berbeco, cu unica condiție, ca din prășila oilor să pună la timpul său la dispoziția comitetului câte o mioriță, care se va da altor membri din alte comune.

NOUȚĂȚI

Arad, 1 Septembrie n. 1899.

Alegătorii comitatului Arad. Comisiunea centrală comitatensă a ținut azi, înainte de amiază, o ședință, în care s'au dezbătut protestele întrare împotriva listei de alegători pentru anul viitor. La finea ședinței lista alegătorilor pe anul 1900 a fost deservit încheiată.

Batjocurirea crucii. „Gazeta” spune, că locitorul sas Johann Thiess din Feldl-cara (lângă Brașov), într'un mod infam, neexprimabil prin cuvinte, a batjocurit crucea română ce se află în apropierea bisericii. Credincioșii au pretins satisfacție și au imputernicit epitropia să facă arătare pe cale judecătorească. În ziua pertratării însă, locitorul sas a cerut pace, oferindu-se a purta cheltuielile de proces, a face pe speșele sala alta cruce și a da o despăgubire bisericii. Eforia a primit pacea, dar cu toate acestea o parte din credincioși sunt nemulțumiți. Chestiunea s'a taînat la consistorul din Sibiu.

Supărarea Dedului. Rău e năcăjit Dedu, pentru-că Aradani au lipsit dela adunarea „Asociației” dela Deva, și mai ales pentru-că la banchet n'a căpătat șampanie, ca să-și uite de năcăz. Vina însă o poartă comitetul arangiator, care n'a dat un banchet separat în onoarea lui Dedu. Năcăjirea lui pe Aradani nu e motivată și este neexplicabilă, căci acolo, unde e Dedu, cine să simță golul Aradaniilor?

Consistorul archidiecesan din Sibiu, precum aflăm, a conferit stipendiul de fl. 500 din fundațiunea Moga, clericului absolvent, fost învățător în Orăștie, Ioan Dobre din Zărnești, spre a-și completa studiile la vr'o universitate din patrie sau străinătate; iar două stipendii de câte fl. 60 din fond. „Francisc-Iosif”, stud. octavan Nicu Bălan din Blajfalcul-sup. și Ion Prodan din Cheu-chiu. — La teologie au fost primiți pentru cursul I. 19 tineri, dintre cari 10 cu maturitate, iar la curs. I. pedagogic 39, dintre cari 12 necondiționat și 27 pe lângă face-rea examenului de primire.

Dela universitățile din patrie. Inscrisiunile la universitatea din Budapesta s'au amânât de-ocamdată pe timp nehotărit din pricină că zidirea nouă a universității nu e încă gata. Terminul de înscriere, care va fi probabil pe la finea lui Septembrie, va fi anunțat prin gazete din partea rectorului. Dimpreamă cu inscrierile nu s'au amânât însă și examenele. — La universitatea din Cluj inscrierile și examenele se fac din 1-12 Septembrie a. c.

Postul de protopresbiter al tractului Alba-Iulia este pe cale de a se întregi. Concursul este publicat și prevede pentru fitorul protopop următoarele emolumente: Venitele din parochia protopresbiterală Alba-Iulia-oraș, cum și locuință liberă în casa tractuală; taxele dela comune pentru vizațiunii și alte funcții de protopresbiter; taxa bilanțului cu fl. 2 anual dela fiecare comună și ajutorul din cassa consistorială. Cererile instruite în regulă au a se înainta Consistoriului archidiecesan din Sibiu, în termen de 45 zile.

Stipendiile comisiunii economice comitatense a comitatului Sibiu, create din subvenția de fl. 800, ce se acorda școlaei economice de model din Reșinarul de sub conducerea regretatului Sabin Barciaru, școală acum desființată, — s'au votat pentru anul școlar 1899/1900 în sume de câte fl. 800: dlui *Fabiu Toma*, din Sibiu, ascultător al cursului al 2-lea dela academia economică din Ungarisch-Altenburg și dlui *Alexandru Măcelariu*, fiul dlui Ioan Măcelariu, proprietar în Sângatin, frecventant al aceleiași academii, ear fl. 100 s'au votat tînărului *Cosciuc*, ascultător al școlaei economice din Mediaș. Dl *Băilkă* (din Vale)

care a beneficiat de întreg stipendiul de fl. 600, cu care a absolvat cursurile la academia menționată, azi este în funcțiune la un mare domeniu în Ungaria. Stipendiistii beneficianți sunt contemplați pentru a fi aplicați la o eventuală nouă școală economică română, ce ar fi să se înființeze pe teritoriul comitatului Sibiu.

Serbările învățătorilor nostri bănă-țeni la Orșova. Cu privilegiul aduzării generale a „Reuniunii învățătorilor români din diecesa Caransebeșului”, care se ține la Orșova, Duminecă și Luni (3 și 4 Sept. n.), corul Lugojenilor sub conducerea dlui I. Vidu va da Duminecă seara un concert cu următorul program: 1. G. Musicescu: „Stejarul și cornul”, cor mixt. 2. Al. Flechtenmacher: „Imn de mărire”, cor mixt. 3. G. Verdi: „Trovatore”: a) „Corul călugărilor” din actul al 2-lea; b) „Miserere” din actul al 4-lea, solo-sopran de d-șoara Elis. Mitar; ear solo-tenor de dl Dimit. Florescu, acomp. la pian de dna Elena Dobrin. 4. G. Musicescu: Al 2-lea concert bisericesc (Partea 1-a și a 2-a, Allegro și Andante sostenuto). 5. Ch. Gounod: „Serenadă”, solo-alt cântat de dna Elena *Marcovici*, cu acomp. de pian. 6. G. Musicescu: „Hora de la Plevna”, cor pentru 8 voci. 7. Iacob Mureșan: „Trecul valea” (cu variații de I. Vidu). 8. Ioan Vidu: „Răsunetul Ardealului”, cor mixt și solo sopran: de d-șoara Elis. Danciu. 9. I. Vidu: „Marșul lui Mihail-eroul” (Melodie arangeată), cor mixt.

Căsătorie. Dl Adrian *Puțici*, inv. în Bicaci, își va serba cununia Duminecă 3 Sept. st. n. a c., cu d-șoara *Constanța Paguba*, flica răposatului inv. din Socodor.

La expoziția economică regnicolară ce se ține din 3-10 Septembrie n. în Seghedin, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiu” va fi reprezentată prin prof. dl *Comșa*, presid. și preotul *Valeriu Florian* din Racovița. Reuniunea economică transilvană săsească va ave 20 reprezentanți la acea expoziție.

La „Reuniunea sodailor români din Sibiu” s'au înscris de membri ordinari: Ioan Borcia, Simion Almășan și Oprea Herța, toți sodali curelari, Teodor Moldovan, măriestru cismar, Horea N. Simoneti, sodal lăcătuș, Ioan D. Marcu, culeg. tipograf, Nicolae Gabor, măriestru pietrar și Constantin Timpănar, sodal măsar; ear de membri ajutători: dna Iustina Bărbăvăduvă proprietăreasă, Karl Fischer, măriestru pantofar, Josef Müller, orologier, Valeriu Uvegeș, funcționar de bancă, Iuliu Pipos, viconotar la tribunal; Emiliu Pinciu și Petru Tincu, funcționari la „Albina”. — Cu o cale comitetul Reuniunii ține a vesti pe membrii Reuniunii, că bibliotecarul Reuniunei dl George *Mocian*, chemat la deprindere de arme, a fost înlocuit în mod provisor prin dnii *Demetriu Azente* și *Nicolau Bratu*, culegători-tipografi, cari au avut bună-voința de a se angaja să ațee la dispoziția membrilor, cari doresc să se folosească de cărțile din bibliotecă în fiecare Marți, Joi și Vineri dela oarele 7-8 seara, ear Duminecă dela oarele 3 d. a. Taxa pentru câte o carte este 2 cr. pe săptămână.

Alegere de preot. Ni-se scrie, că dl David *Voniga*, cleric absolvent, în ziua de 29 August a. c. a fost ales preot în comuna *Giroc* (protopopiatul Timișorii). Au fost cinci concurenți, între cari dl *Voniga* a intrunit majoritatea voturilor.

Logodne în Sibiu. Mai zilele trecute și a serbat fidanțarea notarul „Reuniunii sodailor români din Sibiu”, dl *George Poponca*, culeg. tipogr., cu d-șoara *Elisaveta*

Aron, flica parochului din Lăslăul-român; ear măestrul măsar dl *Emil Petru*, cu domnișoara *Iuliana Ardelean*. Să fie într'un cias bun!

Intimpnare. Sub titlul „Abusuri la alegeri de învățători” dl Dim. Cosma, fost învățător în comuna Cărsău, a scris la acest loc niște neadevăruri, pe cari trebuie să le îndreptez eu prin următoarele: Absolvând anul acesta preparandia din Arad, subscrisul am competit, deodată, atât la postul învățătoresc din comuna *Ianoșda*, cât și la cel din *Gurbediu*. Alegerea a fost pusă pe ziua de 20 August st. n. în ambele comune. La postul inv. din *Ianoșda* am fost patru concurenți, între cari și dl Cosma. Alegerea a decurs în cea mai bună ordine, și dintre concurenți am fost ales eu cu 23 de voturi. Tot patru concurenți am fost și la *Gurbediu*, unde — precum spusei mai sus — alegerea s'a ținut tot în 20 August. În urma votării am fost ales tot eu și în *Gurbediu* cu 28, contra 23 voturi ale d-lui inv. *Dudulescu*. Este adevărat, că afară de mine toți concurenții au avut câte 4, 3 și 2, clase gimnaziale, și că sunt mai bine calificați decât mine, ceea ce și dl protopop *Roxin* a accentuat. Dar nu e vina mea dacă dintre toți cei mai calificați, — poporul tocmai pe mine m'a voit în ambele comune. — Un mare neadevăr spune dl Cosma, când zice, că eu aș fi umplut cu bani buzunarul d-lui protopop, și că aș fi fost numai un „mijlocitor”, ca să i restorn pe domniile lor în favorul unei rudeni de-a d-lui protopop. Aceasta nime nu o poate crede, ca eu, un tînăr sîmman, să pot umple cu bani buzunarul d-lui protopop! Eu însă trec peste toate acestea, și dau mulțumită lui D-zeu, că pot pe cale dreaptă să mă bucur de iubirea poporului meu. *Husasău*, la 28 August 1899. *Romul Luțai*, inv. român.

Necrolog. Ni se scrie: Cantorul și membrul mirean la sinodul protopresbiteral, Vasile *Hirbescu* a încetat din viață la 9 August 1899 în etate de 46 ani; a servit ca cantor la biserică din *Cristești* aproape 30 de ani cu purtările cele mai bune; îl deplâng soția sa *Maria*, fiul săi *Isidor*, *Iosif*, *Silvestru* și *Ionel*, precum și tatăl său *Constantin* și frații săi *Gerasim*, primar comunal, *Clement*, econom, surorile sale *Ana*, *Agafia* și *Maria*, precum și o mulțime de neamuri. Înmoștarea s'a săvârșit *Mercur*, în 11 August 1899 de doi preoți. Fie-ți țărina ușoară și în vecl pomenirea lui!

Subscriși aducem la cunoștință încetarea din viață a scumpei noastre, soție, și mamă: *Marița Balas*, în 31 Aug. la 6 ore seara O deplângem: *Petru Balas*, econ. în Arad, ca soț; *Floare Balas*, ca fică, *Petru Balas*, ca flu. Dormi în pace suflet obosit.

Un zidar — milionar. Se scrie din *Timișoara*, că un anume *Ioan Rózsai*, calfă de zidar de acolo, a primit zilele acestea o scrisoare oficială de la un notar public din *Bruxella*, care-l vestește, că e moștenitorul unei averi de peste un milion de florenți. Avera aceasta i-a testat-o sora sa vitregă *Hedvig Speyer*, care, ca fată orfană, emigrase (în timpul revoluției din 48) în Belgia, unde devenise soția unui bancher bogat. Fericitul zidar a și plecat deja la *Bruxella*, ca să ia în primire considerabila moștenire.

Importarea poamelor și verdeturilor în România, precum vestește comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”, pe baza avisului guvernului român, adresat ministrului nostru de agricultură, este condiționată de la producerea adevărinței de proveniență, despre ce se încunoștințează cei interesați.

Atelier român. Atragem atențiunea stimatelor noastre cetitoare asupra anunțului d-șoarei *Lucretia Vuc*, publicat pe pagina din urmă a ziarului nostru. Stimitele dame române sunt rugate ca să se adreseze cu toată încrederea către conaționala noastră, al cărei atelier se bucură de un renume bun.

Avis. O casă bună românească din loc primește în cartir și cost băieți, sau băiete de școală din familia bune, pe lângă condițiuni favorabile.

Informațiuni mai de aproape la administrația ziarului nostru și în strada Kapa Nr. 33.

ECONOMIE.

Recolta României în 1898-99. După datele statistice culese de primar din România în fiecare comună, rezultă, că: în anul agricol 1898-99 s'au cultivat: 1,661.360 hectare cu grâu, 189.340 hect. cu sâcară, 638.670 hect. cu orz, 310.310 hect. cu ovăș, 38.260 hect. cu rapiță și 20.860 hectare cu în sêmîntă. Producțiunea întinderilor sêmî-nate a fost de 9,184.930 hectolitri pentru grâu, 700.700 hectolitri sâcară, 1,600.920 hectolitri pentru orz, 2,204.410 hectolitri pentru ovăș, 160.280 hectl. pentru rapiță și 12.310 pentru în sêmîntă. Mijlocia producțiunii la hectar a fost de 5,5 pentru grâu, 2,7 pentru sâcară, 2,5 pentru orz, 7,1 pentru ovăș, 4,2 pentru rapiță și 0,6 pentru în sêmîntă. Mijlocia producțiunii grâului la hectar a fost mai în sêmîntată în următoarele județe: 12,7 *Muscel*, 13,5 *Roman*, 13,5 *Gorj*, 12,8 *Suceava*, 12,5 *Vâlcea*, 12,2 *Mehedinți*, 12,2 *Dorohoiu*, 11,6 *Dâmbovița* și 10,5 *Neamț*; ear mai mică în următoarele județe: 0,4 *Tulcea*, 0,6 *Brâila*, 1,3 *Ialomița*, 1,5 *Constanța*, 2,2 *Buzău*, 2,8 *Covurluiu*, 2,1 *R. Sărat*, 3,2 *Ilfov*, 4,3 *Tecuciu*, 4,3 *Teleorman*, etc.

Grâne.

31 August.

Arad:	B-Pesta:
Grâu Aprilie fl. 7.50-7.90	8.51-8.78
" "	8.48-8.80
Cucuruz vechiu	4.66-4.85
" nou	4.86-5.10
Orz vechiu	5. -- 5.20
" nou	4.80-5.10
Secară Aug.	5.80-6. --
" pe Oct. „	" 6.70-6.71
Ovăș Aug.	4.50-4.60
" Oct. „	" 5.27-5.58

Cursul pieții din Arad.

Dia 26 Iulie n. 1898.

Hârtie-monetă română	Cump. fl. 9-48	vënd	9-52
Libre turcești			
Imperială (15 R. aur)	18.90		19. --
Ruble rusești 100 à	126. --		127. --
Galbent	5.58		5.62
Napoleon-d'or	9.48		9.55
100 Marco germane	58.50		58.95
Livre sterling	11.90		12.50

Pei lucrate:

prima Einsatz-Terzen 10-13 Kl fl.	188.—142
"	14-20 " 143.—148
" Zweisatz	20-22 " 183.—185
" Dreisatz	22-24 " 140.—142
"	25-26 " 143.—145
"	26-30 " 145.—146
" de bivol	28-32 " 142.—144

Semînțe:

Trifoiu roșu:	" 98 " 37.—43.—
Lucernă: ung.	" " 40.—43.—
" ital.	" 98 " 45.—47.—
In, după calitate	" " 10.50-11.—
Uleiu de napi	" " 33.—
Petroleu american rafinat fl. 22.50 100 kl	
" rusc	" 20. -- " "
" de Orșova	" 19. -- " "
" de Brașov	" 18. -- " "
Spiri grob pentru rafinat fl. 16.50-16.75	
Lână: de vară	" fl. 90.—92
" vîntată	" " 90.—93
" albă	" " 108.—114

Editor: *Aurel Popovici-Barciaru*.
Redactor responsabil *Ioan Russu Sirlanu*

„Marsul studenților din Brașov“ se numește o nouă compoziție musicală a tinerului maturisant dela gimnaziul român din Brașov, Iustin Cl. Iuga, care a dat și până acum frumoase probe de talentul său musical. Compoziția a apărut în editura autorului și costă 20 cr. Studenții însă o pot procura direct dela compozitor, în Gherla, cu prețul jumătate.

— Din interesanta revistă „Foaia Pedagogică“, ce apare în Sibiu sub direcția d-lui dr. D. P. Barcianu, au apărut Nr-ii 13-14 cu următorul cuprins: Cavântare ros-... la facultatea de învățământ 1898/99 la Seminarul Andreian, de prof. E. Comșa.— Disciplina școlară, de Nicolau Simulescu, director și învățător la școala din Apeldul-de-jos (Urmare). — Modele de lecțiuni: Fata săracului cea isteasă. Poveste de P. Ispirescu, de Dr. Petru Șpan. — Cari sunt cauzele, din cari nu prea progresăm în învățământul educativ în școlile populare dela saie?! De inv. Paicu. — Din literatura școlară. — Informațiuni — Felurimi. — Corespondență.

„Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor de direcțiune“, de Alfred Kormos, trad. de Constantin Pop, funcționar la „Albina“. Carte foarte importantă pentru membrii din direcțiunea tuturor institutelor de bani și a ori-cărora societăți pe acții. Costă 1 fl. 50.

Invitare la abonament

Deschidem prin aceasta abonament pe Quart. III respective semestrul II. 1899 la

„TRIBUNA POPORULUI“

Condițiunile de abonament, însemnate și în fruntea foii, sunt cele următoare:

În Monarchia:

Pe un an	fl. 10.—
Pe 1/2 an	„ 5.—
Pe 1/4 an	„ 2.50
Pe o lună	„ 1.—

Pentru România și străinătate.

Pe un an	franci 20.—
--------------------	-------------

NUMERII DE DUMINECA

pot fi abonați deosebit, ca foaie pentru popor, cu 2 fl. pe un an, având o întindere de 8 pagine: cele 4 pagine ale foii de zi, plus un adaus popular de 4 pagini.

Administrația

„TRIBUNA POPORULUI.“

Imprumuturi ieftine pe amortisație

Recomand în atențiunea on. proprietari de pământ și proprietari de case în Arad-centru, că prin mijlocirea mea pot obține până la cele mai mari sume și pe lângă condițiuni foarte favorabile

imprumuturi ieftine amortisaționale cu amortsațe de 15—50 ani.

Nu comput înainte nici un fel de remunerație, convertesc datorii vechi, de asemenea la dorință anticipiez de la mine cheltuelile de intabulare.

Provocându-mă la faptul, că de mai mulți ani la foarte numeroși inși i-am implinit spre cea mai mare mulțumire a lor trebuințele de imprumuturi, rog cu toată stima pe on. domni proprietari de pământ și proprietari de case, ca în propriul lor interes cu deplină încredere să se adreseze mie cu afacerile lor de imprumuturi.

Imprumuturile sunt pe camete de 4% $4\frac{1}{2}\%$ și 5% pe lângă amortisare corespunzătoare din capital

Institut de imprumut pe imobile și moșii 220 40—56

Szücs F. Vilmos

ARAD, F6-ut Nr. 5, vis-à-vis cu moara Széchenyi.

ANUNȚ.

Subscribera îmi iau voia a anunța On. public, că tocmai acum mi am deschis

atelierul meu de modă: de croitorie și de cusut

a tot felul de haine pentru dame

în piața Tököly, Nr. 7 ușa 14 în etagiul I.

Atelierul meu este arangiat în chipul cel mai modern, și primesc comande și din provincie prin postă, pe cari le execut cu eleganță și pe lângă prețuri moderate.

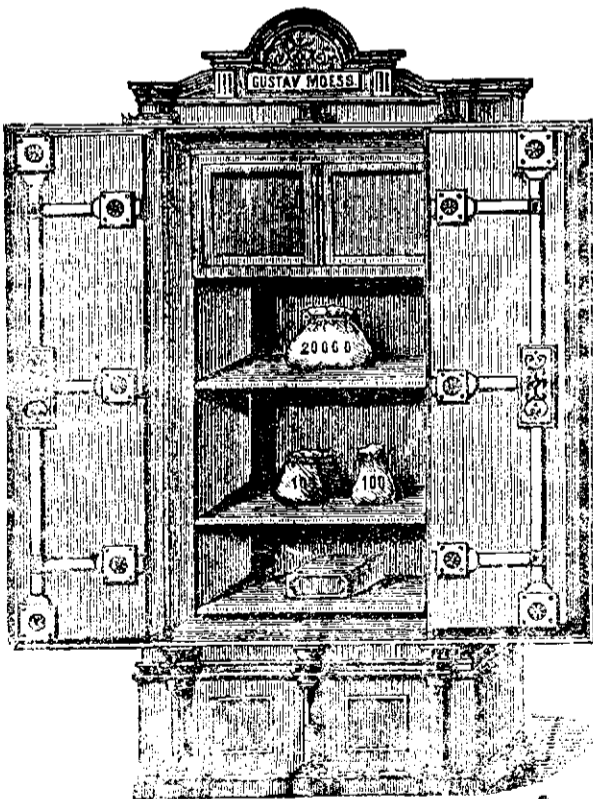
Rugându-mă de spriginul și de încrederea On. public, sunt
Arad, Iulie 1899

358 5—12

Cu deosebită stimă:

Lucreția Vuciu.

Fabrică de Casse.

În atelierul meu se construiesc

Casse de fer

obiceinute, din cel mai solid material, sigure contra focului și spargerei.

Casse-Panczer

pentru bănci, construite din cel mai veritabil oțel.

Ori-ce spargere e absolut imposibilă fie cu ori-ce instrument anume meșteșugit pentru scopul acesta.

Garantiez pe deplin că în termen de 24 oare aceste casse nu se vor pute găuri.

Rog deci On. public, care are trebuință de Casse de fer, să mă onoreze cu încrederea și cu comanda sa, asigurându-l că va fi pe deplin satisfăcut.

Pentru biserici și comune liferez casse pe lângă solvire în rate după învoială.

Lista prețurilor gratuit și franco.

Cu distinsă stimă:

GUSTAW MOESS

fabrică de casse

SIBIU Strada Poplăcei-mari Nr 8.

866 8—

Banca generală de asigurare mutuală.

„TRANSILVANIA“

(33) 96 —

ÎN SIBIU.

asigurează pe lângă cele mai favorabile condițiuni:

1. în contra primejdiei de foc și de exploziuni; clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobile s. a.;

2. pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri în cazul morții și pentru terminuri fixate, de zestre și de rente.

Deslușiri se dau, și oferte de asigurări se primesc din comitatele: Arad, Bichș, Bihor, Ciănad, Careș-Severin, Timiș și Torontal

Agentura principală din Arad.

Strada (Széchenyi Nr. 1. casa dlui avocat Dr Virgil Bogdan etagiul II) precum și prin agenturile cercuale și speciale.

Telefon 135

Telefon 135

I. GELLER

juvelier, Arad.

Își recomandă magazinul seu bogat asortat cu obiecte de aur, argint și juvaricale, precum și cu ceasornice pentru bărbați și femei, de cea mai fină calitate.

Primesc tot soiul de reparaturi, restaurarea și aurirea recuisitelor bisericesti.

I. GELLER

juvelier

351 2—5

Arad, Andrassy-tér 14.